Quelle: http://manuscripta.at/?ID=35521
Copyright: Neustift/Novacella, Augustiner-Chorherrenstift

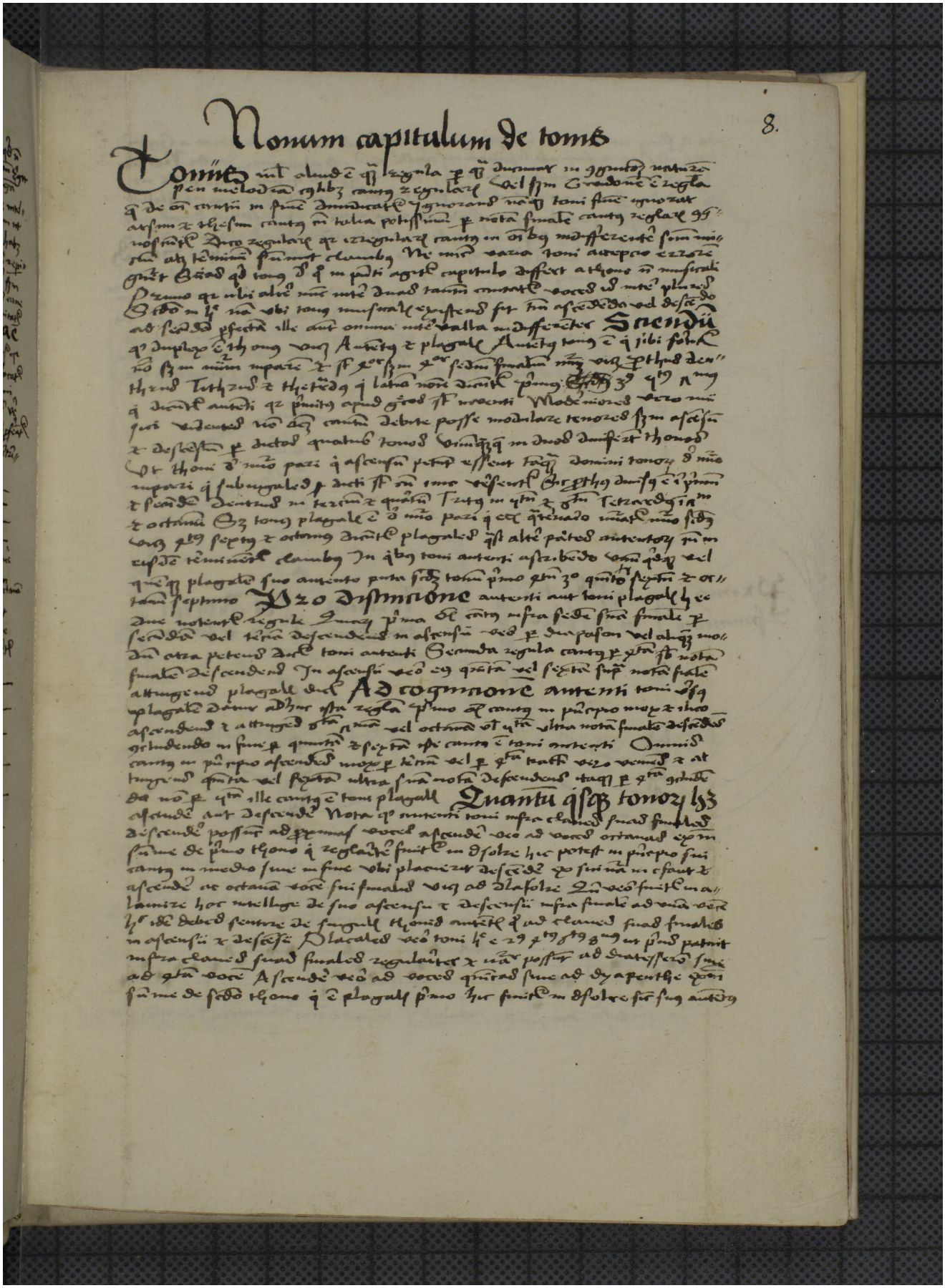

8.

Nonum capitulum de tonis

Tonus aut aliud est quidam regula per quam discernitur in gregorio cantus per melodiam rythmi cantus regularis vel sum Gradone est regula quia de ordine cantus in suis diminutis ignorant nota toni sive quare arsum et thesim cantus in tabula potissimum per nota finalis cantus regularis ostendit. Dico regularis qui irregularis cantus in ordine differentia sum diversis ab terminis finiunt clausulis. Ne igitur caecus toni accipere error gratia Gradi quod tonus dicitur in parti agendi capitulo differt a thono in musicali sermone qui ubi alibi nisi inter duas tantum consistit. sed id inter plures Gradus in hac ubi tonus musicalis expressus fit sua ascendendo vel descendo ad sedem effectu ille aut omnium inter alia in differentia **Secundum** quod duplex est thonus videlicet Authentus et plagalis Authentus tonus est qui sibi finalis non sit in medium imparis et sit per sum finalis medium eius quod thus dicitur Tetrardus et tetrardus qui latina nota dicitur primus Gradus quod tonus non qui dicitur autem qui primus apud Gradus sit inventus Modo igitur ecce mihi qui videtur non aliquis cantus debite posse modulare tenores sum ascensu et descensu per dictos quatuor tonos Cum igitur in duos dividitur thonos videlicet thonus imparis quia ascensu petit esse tertii domini tonorum id est non imparis qui subjugalis per dicti sit in imo descendit Gregorius dividit eos primum et secundum dicitur in tertium et quartum Tertius in quinto et sexto Tetrardus in septimo et octavum Ex tonis plagalis est id est non pari quia est gradando inter finis non finis quinto sexto et octavo dicitur plagalis qui alibi petit interstitio in in eisdem terminis clausulis In istis tonis autem attribuendo quod quia est plagalis suo auctoritate prima sedes tonus primus quinto sexto et octavo septimo **Ultimo distinctione** autem aut toni plagalis hi duae notandi regulae Quarum primus est cantus infra sedes sua finalis per secundum vel tertium descendendo in ascensu ecce per duo pasus vel aliquis modus altra petendo dicit toni autem Secunda regula cantus per quinta est nota finalis descendendo In ascensu ecce ex quarta vel sexta sup nota finalis attingendo plagalis dicit **Ad cognoscere** autem toni ipsi plagalis debent adhuc ipsa regula primo si cantus in principio moveat thono ascendendo et attingendo quinta sua vel octavam et quinta ultra nota finalis descendendo in fine per quartam et sexta ipsi cantus est toni autem Omnis cantus in principio ascendit moveat per tertia vel per quinta tertia ecce venit et attingendo quarta vel sexta ultra sua nota descendendo tangit per quinta gradus non per quinta ille cantus est toni plagalis **Quantum ascendit tonorum** ascendit aut descendit Nota quod autem toni infra clausulas suas finalis descendit possunt ad quinque ecce ascendit ecce ad ecce octavam ex in fine de primo thono qui regulariter finit in dsolre hic potest in principio sui cantus in medio sive in fine ubi placuerit descendit per sua in chant et ascendit ut octavam ecce sui finalis usque ad dlasolre Quod ecce finit in a lamire hor intelligo de suo ascensu et descensu infra finalis ad ecce ecce hi idem debent sentire de singulis thonis autem qui ad clausulas suas finalis in ascensu et descensu Plagales ecce toni hi et 29 quinto sexto septimo et primus patent infra clausulas suas finalis regulariter et non possunt ad duas sed ad quinque ecce Ascendit ecce ad ecce quinta sua ad dyapente quia in fine de secundo thono qui est plagalis primo hic finit in dsolre sed sing autem